

La filosofia posthumana

Una reflexió multiversa com a repte de la filosofia en el segle XXI

Anna SANSANEDAS DARNÉS

Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Introducción

A finals de l'any 2013 es va publicar la notícia de la possibilitat de múltiples universos gràcies a les dades recollides per un grup d'astrofísics amb el telescopi espacial Planck de l'ESA (Agència Espacial Europea). Algunes de les anomalies detectades només es podien explicar per l'existència d'una força gravitacional provocada per altres universos.

Suposem, doncs, que hi ha altres universos paral·lels, que en aquests universos hi ha múltiples mons com el nostre i que algun dia podrem comunicar-nos amb algun d'aquests mons per compartir experiències i pensaments. En el cas hipotètic que fos real, ens podríem preguntar: Com són els habitants d'aquest altre món? Com és el seu pensament? Tenen una paraula com la nostra de Filosofia? Si és així, com és la seva Filosofia i quina importància té en la societat?

A partir d'aquesta possibilitat figurada s'explicarà com és la Filosofia en un d'aquests altres mons a partir d'una imaginària visitant *posthumana* que viatja per universos paral·lels amb la finalitat de comparar el seu pensament amb el del nostre món. L'objectiu és el de suscitar una reflexió crítica sobre els reptes que li deparen a la nostra Filosofia en el segle XXI i si aquests estan relacionats amb els canvis en la condició humana. D'aquesta manera la reflexió implicarà tenir en compte els canvis que s'estan produint en el segle XXI en el nostre món a nivell de millora del cos i de la ment humana com el de la iniciativa Avatar 2045¹ fundada pel multimilionari rus Dmitry Itskov.

¹ "2045" Strategic Social Initiative. [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://2045.com/>>

En primer lloc, la visitant de l'univers alternatiu, explicarà com és el pensament en el seu món i quin sentit té la Filosofia. Primer de tot cal assenyalar que la visió, que aquesta visitant proporcionarà de la Filosofia, serà una projecció idealitzada del millor dels mons filosòfics possibles. En el seu planeta la Filosofia és present en tots els àmbits de la vida. Els habitants d'aquest univers viuen la Filosofia en el dia a dia sense inhibicions ni prejudicis de cap tipus, amb debats públics a les places més importants de les diferents ciutats, amb estudis en tots els nivells educatius on es tracten temes d'ètica, política, coneixement, ciència, tècnica, etc. A més, els mateixos polítics tenen uns bons estudis filosòfics i les reflexions filosòfiques ben argumentades són presents en totes les discussions de tots els parlaments democràtics d'aquest hipotètic món. Alhora, ens presentarà la constitució física dels habitants d'aquest món alternatiu. Ja no són humans com nosaltres sinó *posthumans* que s'han millorat amb diverses tècniques genètiques i implants cibernètics, de manera que aquestes transformacions en el seu cos han alterat també el seu pensament.

En segon lloc, s'exposarà la sorpresa de la visitant imaginària del món paral·lel al conèixer en quina situació es troba actualment la Filosofia en el nostre món i més concretament al nostre país. Una Filosofia en vies de desaparició del sistema educatiu, on es valora més la competència empresarial (que ha substituït a la competència tecnològica), i més aviat desatesa en la vida quotidiana en el seu sentit més disciplinari, arribant als extrems de ser una paraula tabú. Així mateix s'informarà de les propostes transhumanistes actuals per millorar la condició humana a nivell físic i mental.

En tercer i últim lloc la visitant ens esbossarà diferents propostes per millorar la situació de la Filosofia en el nostre món, aportant alguns arguments concloents relacionats amb la necessitat d'una transformació mental i tecnològica.

L'interès que pot tenir aquesta explicació és la de poder contrastar diferents maneres de comprendre i practicar la Filosofia, presentar algunes alternatives a la situació actual al nostre país (en tot el planeta seria més complicat) i mostrar els reptes de la Filosofia en el segle XXI a partir dels canvis físics i mentals de l'ésser humà que estan per venir.

Primer contacte amb la Visitant de l'Univers Alternatiu

Fa poc temps que en la famosa sèrie de ciència ficció *Fringe* apareixia la possibilitat de viatjar a altres universos alternatius. En aquests altres universos hi vivien les mateixes persones però amb característiques físiques i mentals diferents. Ara suposarem que aquesta possibilitat fos real i que un alterego d'un alterunivers ens visités.

Imaginem que un bon dia passejant pel parc ens trobem un ésser més o menys com nosaltres, però més alt amb el cap cobert d'una fibra desconeguda, unes estranyes ulleres i una petita antena al cap. Això, no és tot. El seu vestit està acoblat al cos i és d'un material desconegut i d'un to blavós metàl·lic. Per les formes externes, suposem que és del sexe femení. Se'ns acosta i ens pregunta a quin lloc és. Amablement li responem a on està i ens mira estranyada. No reconeix el lloc, tot i que li resulta d'alguna manera familiar. Aleshores ens explica que prové d'un univers alternatiu. Quedem astorats i sense saber què dir. Tot i això pensem que és alguna broma de càmera oculta i li seguim el joc.

A continuació, treu un aparell semblant a una de les nostres *tablets* on podem veure una imatge del seu Univers i d'una màquina que permet viatjar entre universos. És una viatgera de multiversos. Intentem acceptar la situació sense acabar-ho de creure i comencem una conversa.

El seu univers és igual que el nostre però el seu món o *altraterra* és diferent en l'aspecte tecnològic. Estan molt més avançats i han fusionat el cos humà amb la tecnologia. Han dut a terme l'anomenada *Singularitat*² anunciada al nostre món des de fa uns anys per Ray Kurzweil³. A l'altraterra els humans han estat modificats genèticament per a millorar les seves capacitats i abolir el sofriment. Segueix explicant les raons de la modificació i ens fa pensar en algunes idees que hem llegit en els articles del transhumanista Nick Bostrom i en la teoria abolicionista de David Pearce. Pel que sembla, en el seu món la posthumanitat ha esdevingut real.

Transhumanisme i posthumanisme

Abans de continuar, amb el relat de l'estranya trobada amb aquest ésser posthumà, potser cal obrir un parèntesi i explicar breument què és el transhumanisme i el posthumanisme:

Tot i que es poden arribar a confondre el posthumanisme i el transhumanisme no són exactament el mateix. Com explica José Luis Molinuevo en el llibre *Magnífica miseria. Dialéctica del romanticismo* (2009):

El transhumanisme és una herència de la Il·lustració, el posthumanisme ho és del Romanticisme. Un és l'augment fins a la totalitat, l'altre la dissolució de l'humà en la totalitat. L'exemple més clar és *2001, Una odissea de l'espai*: de l'ós llançat a l'espai per l'homínid, a la nau espacial en què es transforma, però també a la dissolució de l'astronauta en l'esperma còsmic de l'infinit. Les visions del futur tecnològic es construeixen en les deliberacions científiques i en els imaginaris socials. Y ambdós estan combinats.⁴

Algunes de les idees transhumanistes ja van ser intuïdes pels filòsofs de la modernitat com per exemple R. Descartes i La Mettrie que van entendre el cos humà com una màquina complexa i en l'empirisme materialista del segle XVIII juntament amb els ideals de progrés humà de la Il·lustració (Condorcet). Ara bé, el transhumanisme actual és la culminació de diferents corrents de pensament postmodern del segle XX que anuncien la mort de l'home (M. Foucault) i del subjecte (J. Baudrillard). Per altra banda, el posthumanisme és la realització més avançada del transhumanisme. La idea de fons és que el transhumà o humà de transició ha de donar pas al posthumà. Per tant, els transhumanistes són els que han de posar les bases per fer possible el posthumà o humà evolucionat tecnològicament.

Thomas Blount ja havia definit en la seva *Glossographia* (1656) la paraula posthumà com alguna cosa en el futur (següent o per venir, que serà diferent a l'home que coneixem), però va ser el teòric de la cultura nord-americana Ihab Hassan (1977) el primer que va aplicar el terme *posthumanisme* per a referir-se a les idees filosòfiques de la superació de l'espècie humana, així com de l'humanisme.

Tanmateix, no va ser fins els anys 80 que es va iniciar el moviment anomenat *Transhumanista* amb els escrits d'un futurista conegut com a FM-2030⁵. Els *Transhumanistes*

² The Singularity is near [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.singularity.com/>>

³ The Kurzweil Accelerating Intelligence [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.kurzweilai.net/>>

⁴ Molinuevo, José Luis, *Magnífica miseria. Dialéctica del Romanticismo*. CENDEAC, Madrid, 2009

⁵ FM-2030 va ser el nom adoptat pel filòsof transhumanista iranià Fereidoun M. Esfandiary, (15 d'octubre de 1930- 8 de juliol de 2000), qui afirmava sentir una profunda nostàlgia pel futur. El 1989 va escriure el que es considera una de les obres bàsiques del transhumanisme amb el títol *Are You a Transhuman?: Monitoring and Stimulating Your Personal Rate of Growth in a Rapidly Changing World*.

eren "la primera manifestació dels nous éssers evolutius, en el seu camí a l'ésser posthumà" (FM-2030). El terme transhumanisme és una abreviatura d'humà de transició. Actualment es coneixen també com a H+ o Humanityplus⁶.

En els primers anys de la dècada de 1990, es formen alguns grups que volen anar més enllà del transhumanisme com per exemple els *extropians*⁷ i els *transtopians*⁸. Els *extropians* es presenten com un moviment que vol superar l'antropia del segon principi de la termodinàmica mitjançant sistemes intel·ligents que tendeixen a un ordre i simplicitat superiors. Per *extropia* cal entendre la difusió d'un sistema d'intel·ligència, informació, ordre, vitalitat i capacitat de perfeccionament. Els principis dels *extropians* es poden resumir en els següents conceptes: progrés constant, autotransformació, optimisme pràctic, tecnologia intel·ligent, societat oberta, autodirecció i pensament racional.

Els *transtopians* (transhumanisme evolucionat), segueixen les directrius generals de transhumanisme per a la superació dels nostres límits biològics i socials per mitjà de la raó, la ciència i la tecnologia, però també hi ha algunes diferències importants. Principalment, aquests es caracteritzen per:

1. donar un èmfasi molt més gran en la singularitat,
2. la inclusió explícita de diversos elements filosòfics, polítics, artístics, econòmics i d'altre tipus,
3. la intenció de convertir-se en un moviment amb una estructura organitzativa clarament definida en lloc de ser només una sèrie heterogènia de més o menys individus afins (com ho són el transhumanisme i, en menor mesura l'*extropianisme*).

Els *transtopians* inclouen als *singularitians*⁹, que treballen per aconseguir el desenvolupament tecnològic *Singularity*, anunciat per Vernor Vinge¹⁰ (matemàtic i escriptor de ciència ficció). L'any 1993, Vinge va predir que l'augment exponencial dels científics i el coneixement tècnic, juntament amb els bucles de retroalimentació de sistemes d'intel·ligència artificial, aviat donaria lloc a una *singularitat* en el desenvolupament tecnològic i humà, és a dir, a un punt d'inflexió en el creixement tecnològic de manera exponencial. Aquesta massiva desestabilització i transformació de totes les estructures socials, dels dispositius tècnics, i dels éssers humans, provocaria que aquests últims es transformessin en éssers tecnològicament superiors.

Tot i que la singularitat és la visió més extrema del transhumanisme, la idea que la humanitat ha de dissenyar la següent fase de la seva pròpia evolució, i que els éssers humans han de ser alterats, fins al punt de perdre la seva humanitat, ha captivat el pensament de nombrosos professors i líders del món científic i de l'enginyeria, com per exemple l'investigador en robòtica, Hans Moravec o l'enginyer Marvin Minsky pare teòric de la IA i que va inspirar a l'ordinador HAL de *2001: una odissea de l'espai*.

Actualment les recents prediccions anuncien la vinguda del posthumà amb el triomf de la intel·ligència post-biològica (Moravec). Segons un dels màxims representants del nou pensament posthumanista de la *singularitat*, Ray Kurzweil, serà l'humà qui esdevindrà una màquina pensant i no els ordinadors els que prendran el poder. És així com l'humà aspira a

⁶ Humanity+ [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://humanityplus.org>>

⁷ Extropy Institute [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.extropy.org/>>

⁸ Transtopia-Transhumanism evolved [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.transtopia.net>>

⁹ Singularity University [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://singularityu.org/>>

¹⁰ Vinge, Verner. *The Technological Singularity*. [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.transtopia.net/vinge.html>>

imitar les màquines per aconseguir alliberar-se de les seves limitacions. Si l'humà ha de ser perfeccionat és per damunt de tot per mostrar-se digne de les màquines que ell mateix ha inventat i que estan al seu voltant. La coevolució de la tècnica i de l'humà es convertirà en un imperatiu per tal de no distanciar-nos de les màquines i del seu poder.

Els pronòstics optimistes de Ray Kurzweil apunten a l'any 2045 moment en què la intel·ligència artificial serà realitat i el biològic haurà perdut la partida. Serà, aleshores, quan tindrà lloc l'emergència del cos humà 3.0, un cos equipat d'ordinadors gairebé invisibles que captaran les senyals dels entorns virtuals. Els ordinadors estaran dins del nostre cos i del nostre cervell gràcies als nanobots o nanotubs¹¹ que interactuaran amb les nostres neurones biològiques, eliminaran toxines, destruiran agents patògens, milloraran el nostre benestar físic, etc. L'humà es transformarà en un *cyborg*, en un híbrid biològic (cervell) i mecànic (pròtesis electròniques). Totes aquestes transformacions no estan gaire lluny de fer-se realitat, per exemple Kevin Warwick¹² professor de cibernètica a la Universitat de Reading a Anglaterra ja està fent experiments amb alguns implants amb la finalitat d'aconseguir "connectar" el seu sistema nerviós a l'ordinador per enviar senyals que serveixen per a controlar objectes o activar el seu propi cervell amb estímuls extrasensorials, com la percepció a ulls tancats. També ha experimentat en carn pròpia el que considera la primera comunicació "cervell a cervell", després d'enllaçar electrònicament el seu sistema nerviós amb el de la seva esposa.

Respecte al moviment posthumanista, Nick Bostrom¹³ (cofundador juntament amb David Pearce l'any 1998 de la *World Transhumanism Association WTA*) el considera com el punt de vista en què hem de tractar de desenvolupar -en formes que siguin segures i ètiques- els mitjans tecnològics que permetin l'exploració del regne posthumà en les seves possibles maneres de ser. En certa manera, els posthumanistes són conscients del perill que implica la modificació tecnològica de l'ésser humà i tenen en compte el principi de responsabilitat i de precaució de Hans Jonas, a fi de poder controlar els nous avenços tecnològics en la modificació de la vida humana i avaluar els riscos que això pot implicar per a l'ésser humà actual i també per a les generacions futures.

Nick Bostrom¹⁴ defineix el *posthumà*, en el seu article *Why I Want to be a Posthuman When I Grow Up*, com un ésser que té almenys una capacitat posthumana com per exemple gaudir d'una vida saludable (*healthspan*) en el sentit de tenir la capacitat de romandre completament sa, actiu i productiu, tant mental com físicament. Una altra capacitat seria la cognició que integraria totes les capacitats intel·lectuals generals, com ara la memòria, el raonament deductiu i analògic, i l'atenció, així com les facultats especials, com ara la capacitat de comprendre i apreciar la música, l'humor, l'erotisme, la narració, l'espiritualitat, les matemàtiques, etc. I per últim l'emoció entesa com la capacitat per gaudir de la vida, de respondre adientment a les diferents situacions de la vida i també de les que poden afectar a altres persones.

¹¹ Conjunt hexagonal d'àtoms de carboni que poden ser organitzats per formar qualsevol tipus de circuit electrònic.

¹² Professor Kevin Warwick [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.kevinwarwick.com>>

¹³ Nick Bostrom's Home Page [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.nickbostrom.com/>>

¹⁴ Bostrom, Nick: "Why I Want to be a Posthuman When I Grow Up". Future of Humanity Institute. Faculty of Philosophy & James Martin 21st Century School Oxford University. [Published in: *Medical Enhancement and Posthumanity*, eds. Bert Gordijn and Ruth Chadwick (Springer, 2008): pp. 107-137. First circulated: 2006] [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.nickbostrom.com/posthuman.pdf>>

Un món alternatiu

Tornant a la visitant de l'altraterra, cada cop més encuriosits li preguntem per les modificacions dutes a terme en els humans i pels seus resultats. En el seu món, igual com ha esdevingut en el nostre, va tenir lloc la revolució de l'era de la informació. Es va crear una xarxa interconnectada d'ordinadors i la manera de pensar va començar a canviar. El pensament cada cop era menys profund i es perdien les capacitats cognitives de concentració.

El que va succeir en el seu món ens pot fer pensar en l'anàlisi de Nicholas Carr¹⁵ respecte a com els ordinadors han canviat les nostres ments:

Les funcions mentals que estan perdent la 'batalla neuronal per la supervivència de les més ocupades' són aquelles que fomenten el pensament tranquil, lineal, les que utilitzem en travessar una narració extensa o un argument elaborat, aquelles a les que recorrem quan reflexionem sobre les nostres experiències o contemplem un fenomen extern o intern. Les guanyadores són aquelles funcions que ens ajuden a localitzar, classificar i avaluar ràpidament fragments d'informació dispersos en forma i contingut, les que ens permeten mantenir la nostra orientació mental mentre ens bombardegen els estímuls. Aquestes funcions són, no per casualitat, molt similars a les realitzades pels ordinadors, que estan programats per a la transferència a alta velocitat de dades dins i fora de la memòria. Un cop més, sembla que estem adoptant en nosaltres mateixos les característiques d'una tecnologia intel·lectual nova i popular.¹⁶

Davant d'aquesta nova situació, continua explicant la visitant de l'altraterra, es van adonar que havien de fer quelcom, perquè bona part de la població havia deixat de pensar profundament i crítica. La superficialitat dominava amb escreix la seva societat i ja no hi havia reflexió. La filosofia estava desapareixent de les seves vides. Va ser aleshores quan van iniciar la modificació mental i física. Per deixar d'estar dominats per la tecnologia, calia fusionar-se amb la tecnologia. La coevolució de la tècnica i de l'humà es convertí, gradualment, en un imperatiu per tal de no deixar-se dominar pel poder de la tecnologia. Fou d'aquesta manera com s'adonaren de la necessitat de perfeccionar-se per mostrar-se dignes de les màquines que ells mateixos havia inventat i que estaven al seu voltant. Era un imperatiu tecnobiològic el d'aspirar a imitar les màquines per aconseguir alliberar-se de les seves limitacions físiques i psíquiques. En el fons, es tractava només de fer un pas evolutiu més, que els conduís a una nova etapa de desenvolupament. Si fins aquell moment havien evolucionat per selecció natural, ara el que calia era evolucionar per selecció tecnològica.

Tots aquests canvis que es proposaren no van ser ben acceptats. Hi havia el risc de crear una societat classista i jeràrquica on els que tenien més recursos tindrien accés a les millores del canvi i altres en serien privats. Per aquesta raó, al principi va haver-hi molta oposició, sobretot per part dels humanistes i dels empresaris de les multinacionals del sector mediàtic que no volien perdre el seu poder de manipulació i control sobre les ments del seu públic. Ara bé, la reacció no es va fer esperar, alguns intel·lectuals més tecnòfils, els pocs que quedaven, juntament amb alguns tecnocientífics, van elaborar un projecte per dur a terme la singularitat en pocs anys. Es va crear un projecte semblant al del rus Dmitri Itskov per a construir un avatar que fusionés el pensament humà i el cibernètic. Al mateix temps s'avançà significativament en les investigacions computacionals i genètiques.

¹⁵ Nicholas Carr [Consulta: març 2014]. Disponible a: <<http://www.nicholascarr.com/>>

¹⁶ Carr, Nicholas, *¿Qué está haciendo Internet con nuestras mentes? Superficiales*. Madrid, Taurus, 2011, p. 174-175

Després de molts debats i escrits a favor i en contra van decidir en primer lloc provar les vacunes per a millorar la intel·ligència, potenciant les sinapsis neuronals. Els resultats van ser força espectaculars. Els subjectes sotmesos a la prova experimental van desenvolupar grans facultats de reflexió i pensament profund. Més endavant es va aplicar a amplis sectors de la població. Així va ser com la reflexió conjuntament amb la filosofia va emergir de les seves runes com una espècie d'au fènix. Les revistes i els diaris electrònics de filosofia estaven més sol·licitades que mai. En els fòrums digitals i en les places i carrers de qualsevol ciutat es recuperaven antics debats sobre la justícia, la dignitat, les lleis...

El següent canvi, que es va realitzar, fou abolir el sofriment com a imperatiu moral. El patiment provocava tal malestar i preocupació que impossibilitava el pensament sobre altres temes i dificultava la vida diària. Per tant, eliminar qualsevol tipus de malaltia i sofriment va esdevenir una prioritat. Els mitjans utilitzats van ser els mateixos que en el nostre món proposa David Pearce, defensor de la teoria abolicionista i de l'utilitarisme negatiu, en el seu llibre *The hedonistic imperative*¹⁷. Segons Pearce mitjançant la tecnociència es podria en poc temps abolir el sofriment fent servir els mitjans adients com poden ser: el *wireheading* (cablejat cerebral); les drogues de disseny utòpic i l'enginyeria genètica. El resultat d'aplicar aquests mètodes, va seguir explicant la visitant d'altrterra, va ser que les consultes mèdiques van anar disminuint al gaudir tothom d'una bona salut.

Per últim, calia anar més enllà i fusionar-se amb les màquines que ells mateixos havien inventat. L'imperatiu tecnobiològic va posar en marxa diferents iniciatives per a crear un *Avatar* cibernètic (a l'estil dels Cylon7 de *Battlestar Galactica*) al qual transferir la informació del sistema nerviós central biològic i esdevenir d'aquesta manera immortals.

El nostre món i propostes de canvi

Un cop finalitzada la seva explicació, la visitant d'altrterra va comentar que, de fet, ella era un d'aquests Avatars. Precisament, era la seva condició d'immortal la que li permetia poder viatjar per diferents universos i que el nostre món era el primer que visitava. A continuació va preguntar com era el nostre món i com pensaven els seus habitants. L'explicació va ser llarga, però quan es va tractar el tema del pensament i la filosofia, no es podia acabar de creure que actualment la filosofia fos menystinguda socialment per la senzilla raó que resulta inútil i ineficaç en un món dominat per l'economia i la superficialitat. Per les mateixes raons es pot comprovar que el mateix succeeix en els nous plans d'estudi perquè ja no cal que els científics i tècnics estudiïn filosofia perquè no els servirà de res saber qui era Pitàgores (matemàtic), R. Descartes (filòsof i matemàtic), J. Locke (metge i filòsof) o altres exemples que es poden trobar en la història de la filosofia i de la ciència.

Després d'un llarg silenci i d'observar atentament el seu voltant, com si volgués acabar d'entendre tot el que li havíem explicat, la visitant d'altra terra va proposar algunes idees per a solucionar la situació de la filosofia en el nostre món.

Primer de tot, va dir, caldria crear fòrums de reflexió entorn als canvis que haurien de patir els humans per a esdevenir posthumans filosòfics. En segon lloc, informar a tota la població de les possibilitats de canvi i de les millores que implicaria el nou progrés evolutiu humà.

¹⁷ Pearce, David, *The hedonistic imperative*, 1995 [Consulta: març 2014] Disponible en línia a: <http://www.hedweb.com/hedethic/>

Amb tot, seria convenient un cert posthumanisme crític, com per exemple el que proposa Stefan Herbrechter en el seu llibre *Posthumanism: A critical Analysis*¹⁸, amb la finalitat de valorar els aspectes positius i negatius de totes aquestes modificacions futures i per tornar a plantejar seriosament què vol dir ser humà. Tot i això, no seria suficient la simple deliberació sobre els pros i els contres sense un enfocament matisat dels avantatges i inconvenients del nou canvi que es produirà en l'espècie humana.

A més a més, també seria imprescindible potenciar una filosofia posthumana que reflexionés críticament en referència a les implicacions que suposaria la condició posthumana. Per exemple s'hauria de considerar fins a quin punt la vida dels posthumans seria millor a la dels humans, si els humans acabarien essent substituïts pels posthumans, si hi hauria una espècie superior a l'altra o bé si la intel·ligència artificial substituiria el cervell humà corregint-lo o només augmentaria els nostres poders.

Entre altres moltes més qüestions seria necessari tenir molt present el problema de la perpetuació de la vida o la possible immortalitat respecte a l'augment de població, perquè en un món on ningú morís no servirien les mateixes lleis ni tampoc es podria seguir gaudint dels recursos naturals de la mateixa manera.

Reptes de la filosofia en el s. XXI

Aleshores, després de totes aquestes explicacions de la visitant posthumana potser ja estaríem en disposició per a respondre a la següent pregunta: quin és el repte de la filosofia en el segle XXI?

En el segle XXI els reptes de la filosofia són diversos i poden estar enfocats cap a diferents problemàtiques. Aquí, tenint en compte tot el que s'ha exposat anteriorment, ens centrarem només en la qüestió de la naturalesa humana i en la seva evolució tecnològica.

Per començar, la filosofia hauria de tenir més presència en la societat i també en els plans d'estudi amb un canvi de temari més adient a la nova època en què vivim dominada per la tecnologia i les noves formes de comunicació informacionals. En aquest sentit la filosofia hauria de tractar més els temes relacionats amb la tecnociència i la tecnoètica, perquè aquests són els reptes actuals i es prepararan per als que haurem d'afrontar en un futur més proper del que ens podem pensar. Raó de més, per exigir l'obligatorietat d'una matèria de filosofia en totes les etapes educatives i una altra matèria d'història de la filosofia i de la ciència, per a totes les modalitats de l'ensenyament secundari postobligatori, amb l'objectiu d'ajudar a comprendre millor el sentit de l'humà i potenciar la reflexió crítica envers la posthumanitat futura.

Per altra banda, s'hauria de promoure un canvi en el pensament de la població en general que l'allunyés de la superficialitat i potenciés les capacitats cognitives i de reflexió. Aquest canvi es podria fer de diverses maneres com podria ser facilitant l'accés a la cultura a tots els sectors de la població, fent programes de televisió més educatius i culturals, fomentant la reflexió, l'anàlisi i el pensament crític a través de fòrums virtuals o cafès filosòfics populars on tothom pogués expressar la seva opinió al respecte de l'evolució futura dels humans.

També, seria convenient publicar més articles de reflexió i divulgació popular i filosòfica per a informar millor a tothom sobre les idees del transhumanisme, posthumanisme o la singularitat de la iniciativa 2045. Tot i que pot semblar estrany, algunes d'aquestes propostes

¹⁸ Herbrechter, Stefan, *Posthumanism: A critical Analysis*, Bloomsbury, New York, 2013

encara avui en dia són considerades per la societat en general com a pures especulacions imaginatives i irrealitzables a curt o llarg termini, quan en realitat es pot constatar que s'estan començant a dur a terme. Cada vegada més hi ha gent que viu més anys, altres amb implants en diverses parts del cos i s'estan provant millores genètiques a tots nivells.

Aquests són, entre molts d'altres, alguns dels reptes que la filosofia en el segle XXI ha d'afrontar si no vol perdre l'oportunitat de ser significativament rellevant en el nostre món.

